

Aan mevrouw Zuhail Demir
Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving,
Energie en Toerisme
Martelaarsplein 7
1000 BRUSSEL

uw kenmerk	ons kenmerk	bijlagen
-	L1/2021-04	-
vragen naar / e-mail	telefoonnummer	datum
bea.kayaerts@vlaanderen.be	02-553 64 61	24 maart 2021

Betreft : Advies over de startnota gewestelijk RUP 'Leidingstraat Viersel-Walem'

Mevrouw de minister,

SARO ontving op 30 januari 2021 uw adviesvraag over de startnota van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Leidingstraat Viersel-Walem'. Met voorliggend advies, goedgekeurd door de raad op 24 maart 2021, komt de raad tegemoet aan de vooropgestelde adviestermijn van zestig dagen.

De raad neemt akte van de doelstellingen van het voorliggend RUP, die gericht zijn op het versterken en verzekeren van de drinkwatervoorziening in Vlaanderen door het realiseren van een interconnectie met grote doorvoercapaciteit tussen de grootste drinkwaterproductiecentra van water-link en Pidpa en bijhorende toevoerdrinkwaterleidingen. Deze doelstellingen kaderen in de nood om de leveringszekerheid van drinkwater bedrijfsoverstijgend in de zeer dicht bevolkte en economisch belangrijke as Antwerpen-Mechelen te versterken en tegelijkertijd het energieverbruik van grote watertransporten duurzaam te verminderen.¹

De raad adviseert de startnota van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Leidingstraat Viersel-Walem' gunstig mits inachtneming van volgende ruimtelijk strategische bemerkings:

- a. De raad betreurt dat het voorliggend planvoornemen niet gekaderd wordt binnen een globale ruimtelijke visie inzake nutsleidingen voor Vlaanderen. Een dergelijke visie zou volgens de raad zeer waardevol zijn aangezien het ontbreken ervan het op heden onmogelijk maakt om elke individuele vraag naar een extra nutsleiding te kunnen beoordelen op zijn noodzaak en zijn ruimtelijke impact.
- b. De raad acht het aangewezen om het tracé van de leidingstraat met een bundeling met het Netekanaal tussen Lier en het Albertkanaal als volwaardig planalternatief te weerhouden.
- c. De raad wijst op de potentiële grote impact van voorliggend project op natuur, milieu, landschap en landbouw.

Ruimtelijke visie inzake nutsleidingen

De raad meent dat het voorliggend planvoornemen goed gekaderd wordt binnen de actuele droogteproblematiek en de beleidscontext rond waterbevoorrading (onder andere het Actieplan 'Droogte

¹ Startnota, pag. 25

en Wateroverlast', het Actieplan 'Drinkwatervoorziening' en de Waterbeleidsnota 2020-2025), alsook binnen de in 2018 afgesloten samenwerkingsovereenkomst tussen Pidpa en water-link.

Het voorliggend planvoornemen geeft uitvoering aan het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen door uit te gaan van de ontwikkelingsperspectieven voor hoofdtransportleidingen die erin worden gedefinieerd. Zo wordt in het onderzoek van de (locatie)alternatieven op macroniveau gezocht naar een maximale bundeling met de lijninfrastructuren van Vlaams niveau, in casu de leidingstrook Oelegem-Walem, het Netekanaal en de Nete, en de bestaande leiding DN 650.

De raad betreurt evenwel dat het voorliggend planvoornemen niet gekaderd wordt binnen een globale ruimtelijke visie inzake nutsleidingen voor Vlaanderen.² De raad meent dat een dergelijke visie zeer waardevol zou zijn aangezien het op heden onmogelijk is om elke individuele vraag naar een extra nutsleiding te kunnen beoordelen op zijn noodzaak binnen het ruimere geheel. De raad kijkt in die zin uit naar de visie en het overkoepelend beleid rond pijpleidinginfrastructuur dat de Vlaamse Regering, zoals aangekondigd in de conceptnota 'Vlaamse Havenindustrie', zal uitwerken. De raad dringt aan op afstemming met het nieuw Beleidsplan Ruimte Vlaanderen en de op te maken beleidskaders.³

Te weerhouden planalternatief

Omwille van het bundelingsprincipe uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen lijkt het de raad aangewezen om voor het tracé tussen Lier en het Albertkanaal een bundeling van de leidingstraat met het Netekanaal (cfr. stroomafwaarts Lier) als een volwaardig planalternatief te weerhouden en te onderwerpen aan een plan-MER. De conclusie dat een bundeling met het Netekanaal ter hoogte van deze zone -onder meer omwille van een strijdigheid met de sectorale regelgeving met betrekking tot beschermde vegetaties- geen redelijk planalternatief op macroniveau is, lijkt voorbarig aangezien er ook voor het voorgestelde plantracé knelpunten in die zin lijken te zijn.⁴ De raad acht het daarom noodzakelijk om beide alternatieven gelijkwaardig te onderzoeken op hun effecten teneinde de totale impact te kunnen vergelijken en tot een onderbouwde keuze te komen.

Impact op natuur en milieu, landschap en landbouw

De raad vraagt aandacht voor de impact van voorliggend gewestelijk RUP op milieu en natuur. Uit de scoping blijkt dat de aanleg van het plan gepaard gaat met de inname van natuurlijke vegetatie, waarbij mogelijk ecologische netwerken onderbroken worden, en dat de wijziging van de grondwaterkwantiteit ten gevolge van bemaling een impact kan hebben op flora en fauna.⁵ In de scoping wordt aangegeven dat de rustverstoring niet zal leiden tot permanente effecten. Deze conclusie is wellicht iets te voorbarig en dient voldoende gemotiveerd te worden.⁶ De raad vraagt ook om de conclusie dat er geen impact zal zijn op het afvoergedrag en de kwantiteit in oppervlaktewater, en de wijziging in de structuurkwaliteit van het oppervlaktewater nader te motiveren.

Ook de impact van het voorliggende plan op het landschap, het bouwkundig erfgoed en het archeologisch potentieel vormt een belangrijk aandachtspunt.⁷ Uit de scoping blijkt dat vegetatiewijzigingen een impact kunnen hebben op de landschapsstructuur en het landschappelijke erfgoed, en een negatieve impact op het landschapsbeeld. Permanente effecten op het archeologisch potentieel, ten gevolge van ingrepen in

² SARO 2012 | 10 Advies van 4 juli 2012 over het RUP Leidingstraat Tessenderlo-Diest.

³ Mededeling aan de Vlaamse Regering van 12 april 2020 betreffende de Conceptnota 'Vlaamse havenstrategie'.

⁴ Startnota, pag. 36

⁵ In (de omgeving van) het plangebied zijn verschillende beschermde natuurgebieden gelegen zoals het Habitatrictlijngebied (SBZ-H) 'Valleigebied van de Kleine Nete met brongebieden, moerassen en heiden', het VEN-gebied 'De Samenvloeiing Rupel-Dijle-Nete', het VEN-gebied 'De Vallei van de Grote Nete benedenstrooms' en het VEN-gebied 'De Kleine Netevallei ten noorden van Lier'. Het plangebied is in mogelijk en effectief overstromingsgevoelig gebied gelegen, en doorkruist meerdere Sigmaprojecten. Langs de Liersesteenweg in Bijlen is een signaalgebied afgebakend.

⁶ Startnota, pag. 75

⁷ Het plangebied is gelegen in de traditionele landschappen 'Vallei van de Nete', 'Vallei van de Grote Nete' en 'Vallei van de Kleine Nete' en doorkruist het traditioneel landschap 'Zuiderkempem van Lier en Heist-op-den-Berg'. Het plangebied omvat diverse relictzones in de omgeving van Lier en op het grondgebied van Lier en Nijlen. De 'vallei van de Kleine Nete' is deels aangeduid als ankerplaats 'Dal van de Kleine Nete tussen Lier en Kessel' en 'Dal van de Kleine Nete tussen Nijlen en Grobbendonk'. Het plangebied kruist of grenst aan verschillende beschermde monumenten en divers vastgesteld bouwkundig erfgoed. Het archeologisch potentieel van het plangebied blijkt uit de vaststelling van het gebied ter hoogte van Varenheuvel-Abroek als archeologische zone 'Prehistorisch sitecomplex in alluviale context van Nijlen-Varenheuvel-Abroek' en de aanwezigheid van meerdere gekende archeologische vindplaatsen.

de bodem of een wijziging van grondwaterstand kunnen op voorhand niet uitgesloten worden.

Tenslotte wijst de raad op de impact op de landbouw. Een belangrijk deel van het plangebied is landbouwgebied waardoor rekening moet worden gehouden met de bedrijfsvoering en bedrijfszetels van de betrokken landbouwers. Uit de scoping blijkt dat het bodemgebruik ter hoogte van de leidingstraat beperkt zal worden in zijn gebruiksmogelijkheden en dat de gebruikskwaliteit en mogelijkheden van de aangrenzende functies beïnvloed zullen worden door de wijziging van het ruimtegebruik.

Het geïntegreerd planningsproces - met inbegrip van het plan-MER inclusief passende beoordeling, verscherpte natuurtoets en Klimaatreflex - zal verdere duidelijkheid moeten verschaffen over de juiste impact van deze aspecten.

Met vriendelijke groeten,

Filiep Loosveldt
voorzitter SARO